

Ontwerptool Groene Gezonde Stad

HANDLEIDING

The screenshot shows the main interface of the 'Ontwerptool Groene Gezonde Stad' website. At the top, there is a dark blue banner with the title 'Ontwerptool Groene Gezonde Stad' and the subtitle 'Uw stad gezonder maken middels slimme keuzes voor groen! Ontwerp uw eigen groene, gezonde straat, wijk of bedrijventerrein.' Below the banner are logos for 'DE GROENE STAD', 'TOPSECTOR TUINBOUW & UITGANGSMATERIALEN', 'Productschap Tuinbouw', 'WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH', and 'Royal Flora Holland'. A small text note below the logos states: 'de Groene Agenda is een programma van Royal FloraHolland, De Groene Stad en Wageningen University & Research. de Groene Agenda wordt mogelijk gemaakt door Productschap Tuinbouw en Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen.' The main content area is divided into two sections. The left section, titled 'Waarom een tool?', features a video player showing a man holding an umbrella. The right section, titled 'Ontwerp en vergelijk groeninrichtingen', contains the text 'Kies waar u welk groen wilt inzetten. De interactieve ontwerp-tool indiceert welk gezondheidseffect wordt bereikt in uw plangebied.' and two green buttons: 'Naar de tool' and 'Handleiding'.

Versie 1.0 – December 2018

Robbert Snep

Wageningen Environmental Research

de Groene Agenda is een programma van Royal FloraHolland, De Groene Stad en Wageningen University & Research. de Groene Agenda wordt mogelijk gemaakt door Productschap Tuinbouw en Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen.

Doel en toepassing van de tool

De Ontwerptool Groene Gezonde Stad is een tool die het effectief gebruik van stadsgroen door planners, ontwerpers, ontwikkelaars, hoveniers en groenvoorzieners ten behoeve van maatschappelijke doelstellingen (gezonde woon-/werk-/leefomgeving) moet stimuleren. De plek die groen nu inneemt in het proces is redelijk achteraan. Met deze tool kan de meerwaarde van groen voor gezondheid al vroeg worden meegenomen in het ontwerpproces. Dan wordt de vraag naar groen en de kwaliteit van groen ook beter. Professionals krijgen met via de tool beter inzicht in waar en welk groen welk gezondheidseffect heeft, en worden daarmee uitgenodigd die kennis te benutten in hun plannen en projecten.

Concreet is de tool vooral bedoeld in de fase van ambitie en plannen naar een eerste schetsontwerp. Vooral op de schaal van woonwijken, bedrijventerrein, binnensteden kan de tool bijdragen aan het positioneren en inrichten van het juiste groen op de juiste plekken. De tool biedt keuze uit een reeks van groenblauwe maatregelen van gebouw tot stadsdeelniveau, die ingetekend kunnen worden in het plangebied. De vragen die bij de maatregelen gesteld worden, geven inzicht in de randvoorwaarden waarin het groen ook echt een meerwaarde heeft. Groenontwerpers, hoveniers en groenvoorzieners vinden in deze vragen handvatten voor het nader uitwerken van het groen ten behoeve van een bijdrage aan gezondheid. De uitkomsten uit de tool zijn bedoeld te indicatie van die bijdrage. Een lage score laat zien dat er ruimte is voor verbetering, hetgeen zowel kan door extra groen toe te voegen als door het groen toegankelijker en interessanter te maken. Al met al is de tool een eerste instrument ter ondersteuning van effectief groen ontwerp, geen instrument dat in detail voorschrijft welke boomsoort op welke plek. Dat laatste past ook niet bij een schetsontwerpfase. Door zijn eenvoudig gebruik is de ontwerptool Groene Gezonde Stad juist wel geschikt voor snelle verkenningen en discussie over wat te bereiken met de inzet van groen in de stad.

Verantwoording

De ontwerp Groene Gezonde Stad is ontwikkeld als onderdeel van het programma 'Groen voor een gezonde leefomgeving' binnen de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Binnen dat programma werkt Wageningen University & Research (WUR) samen met Royal FloraHolland, De Groene Stad en andere partijen aan de Groene Agenda (<http://degroenestad.nl/de-groene-agenda/>), waarin in het project Groene Health Check de ontwerptool Groene Gezonde Stad is ontwikkeld.

WUR doet al jaren onderzoek aan hoe natuur bij kan dragen aan gezondheid, zie <https://www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Effect-van-natuur-op-gezondheid.htm>. Op basis van deze ervaring en aanvullend literatuuronderzoek is uitgezocht welke randvoorwaarden er aan het groen moeten worden gesteld om een daadwerkelijke bijdrage te leveren aan gezondheid: reductie hittestress, mentale stressreductie, sociale cohesie, gezond bewegen. De kennis uit de literatuur is vertaald naar rekenregels waarmee in de tool aan groenblauwe maatregelen (incl. specificaties) scores worden toegekend.

Aan de slag

De Ontwerptool Groene Gezonde Stad is toegankelijk via deze link:

<https://tools.wenr.wur.nl/groenegezondestad/> Via de site kan door worden geklikt naar de tool.

1. Locatie en plangebied definiëren.

- Zoek de locatie via wizard of via in/uitzoomen.

- Bepaal de ligging van het plangebied.

2. Gezondheidsdoelstellingen

- selecteer welke gezondheidsdoelstellingen relevant zijn voor de gebiedsontwikkeling en bijbehorende doelgroep van gebruikers

3. Locaties van gebouw(cluster) en fietsroutes
- teken de gebouwclusters en fietsroutes in, en geef ze een naam

4. Maatregelen en Score

Links verschijnt een menu met maatregelen op verschillend schaalniveau, rechts een overzicht van de scores die ontstaan door het intekenen van de maatregelen.

- Selecteer een maatregel en doorloop de bijbehorende vragen. Als voorbeeld een groendak.

Maatregelen

Gebouw

- groen dak
- groene gevel
- Perceel +
- Straat +
- Buurt +
- Stadsdeel +

Resultaten

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend uitzicht			
Verkoeling binnen 's-nachts			
Verkoeling binnen overdag			
Verzamelplekken			
Gezonde tuin			
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevende verblijfsplek			
Verkoeling buiten - stationair			
Verzamelplekken			
Gezond vervoer			
Actief transport - fietsen			
Recreatie en sport - routegebonden			
Rustgevende route			
Verkoeling buiten - routegebonden			
Gezonde locatie			
Actief transport - wandelen			
Ontmoet 'en route'			

Maatregelen

Maatregelen

Gebouw

- groen dak
- groene gevel
- Perceel +
- Straat +
- Buurt +
- Stadsdeel +

Maatregel: groen dak

Op welk dak?

(maak een keuze of selecteer object op de kaart)

Resultaten

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend uitzicht			
Verkoeling binnen 's-nachts			
Verkoeling binnen overdag			
Verzamelplekken			
Gezonde tuin			
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevende verblijfsplek			
Verkoeling buiten - stationair			
Verzamelplekken			
Gezond vervoer			
Actief transport - fietsen			
Recreatie en sport - routegebonden			
Rustgevende route			
Verkoeling buiten - routegebonden			
Gezonde locatie			
Actief transport - wandelen			
Ontmoet 'en route'			

Maatregelen

Maatregelen

Gebouw

- groen dak
- groene gevel
- Perceel +
- Straat +
- Buurt +
- Stadsdeel +

Maatregel: groen dak

Op welk dak?

A Rijnstate

naam: Daktuin Rijnstate

Resultaten

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend uitzicht			
Verkoeling binnen 's-nachts			
Verkoeling binnen overdag			
Verzamelplekken			
Gezonde tuin			
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevende verblijfsplek			
Verkoeling buiten - stationair			
Verzamelplekken			
Gezond vervoer			
Actief transport - fietsen			
Recreatie en sport - routegebonden			
Rustgevende route			
Verkoeling buiten - routegebonden			
Gezonde locatie			
Actief transport - wandelen			
Ontmoet 'en route'			

Maatregelen

Maatregelen

Gebouw

- groen dak
- groene gevel

Perceel

Maatregel: groen dak

Op welk dak?

A Rijnstate

naam: Daktuin Rijnstate

Welk deel van het dak?

35 %

Wardt er gewerkt met koelend substraat (Smart Roof of 50+cm substraat)?

ja

Resultaten

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend uitzicht			
Verkoeling binnen 's-nachts			
Verkoeling binnen overdag			
Verzamelplekken			

Gezonde tuin	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend verblijfsplek			
Verkoeling buiten - stationair			
Verzamelplekken			

Gezond vervoer	Utrechtlaan	fietspad
Actief transport - fietsen		
Recreatie en sport - routegebonden		
Rustgevende route		
Verkoeling buiten - routegebonden		

Gezonde locatie	Plangebied
Actief transport - wandelen	
Ontmoet 'en route'	

Maatregelen

© Wageningen Environmental Research, 2018 - Praktijktool Groene Gezonde Stad

Maatregelen

Maatregel: groen dak

A Rijnstate

naam: Daktuin Rijnstate

Welk deel van het dak?

35 %

Wardt er gewerkt met koelend substraat (Smart Roof of 50+cm substraat)?

ja

Voor welk object bepaalt het groendak voor meer dan 25% het uitzicht?

C Rijnenburg

Hoeveel uitzicht is er vanaf het object op het groendak?

25

Is het groendak toegankelijk voor mensen om te ontspannen?

ja

Resultaten

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend uitzicht			
Verkoeling binnen 's-nachts			
Verkoeling binnen overdag			
Verzamelplekken			

Gezonde tuin	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend verblijfsplek			
Verkoeling buiten - stationair			
Verzamelplekken			

Gezond vervoer	Utrechtlaan	fietspad
Actief transport - fietsen		
Recreatie en sport - routegebonden		
Rustgevende route		
Verkoeling buiten - routegebonden		

Gezonde locatie	Plangebied
Actief transport - wandelen	
Ontmoet 'en route'	

Maatregelen

© Wageningen Environmental Research, 2018 - Praktijktool Groene Gezonde Stad

Maatregel: groen dak

Wardt er gewerkt met koelend substraat (Smart Roof of 50+cm substraat)?

ja

Voor welk object bepaalt het groendak voor meer dan 25% het uitzicht?

C Rijnenburg

Hoeveel uitzicht is er vanaf het object op het groendak?

25

Is het groendak toegankelijk voor mensen om te ontspannen?

ja

Biedt het groen dak een aantrekkelijke plek voor samenkomst (bijv. koffie- of lunchpauze)?

ja

Kan er op het groendak gesport worden?

ja

toevoegen >>

Resultaten

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend uitzicht			
Verkoeling binnen 's-nachts			
Verkoeling binnen overdag			
Verzamelplekken			

Gezonde tuin	Rijnstate	Wonderwoods	Rijne
Recreatie en sport - stationair			
Rustgevend verblijfsplek			
Verkoeling buiten - stationair			
Verzamelplekken			

Gezond vervoer	Utrechtlaan	fietspad
Actief transport - fietsen		
Recreatie en sport - routegebonden		
Rustgevende route		
Verkoeling buiten - routegebonden		

Gezonde locatie	Plangebied
Actief transport - wandelen	
Ontmoet 'en route'	

Maatregelen

© Wageningen Environmental Research, 2018 - Praktijktool Groene Gezonde Stad

- Voeg meer maatregelen toe en ontwikkel daarmee een ruimtelijk scenario voor de inrichting van groen in het plangebied

- Detail maatregel: Kijk per maatregel welke keuzes zijn gemaakt bij de bijbehorende vragen, zie het pennetje achter de naam van de maatregel. Met het kruisje kan een maatregel verwijderd worden.

5. Interpretatie score

- 100% score betekent een maximale inzet van groen voor gezondheid
- De getallen zijn een ordegrrootte, geen exacte uitkomst. Vergelijk vooral de getallen onderling en met de 100%: wat zegt dit?
- Zijn er plekken in het plangebied waar groen niet wordt ingezet voor gezondheid?

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijnenburg	Bateau	Knollemans
Recreatie en sport - stationair					
Rustgevend uitzicht	12.5	25	12.5		
Verkoeling binnen 's-nachts	24.75	4.375			
Verkoeling binnen overdag	24.75	4.375			
Verzamelplekken	50				

[download](#) [sluiten](#)

Gezonde tuin	Rijnstate	Wonderwoods	Rijnenburg	Bateau	Knollemans
Recreatie en sport - stationair	100				
Rustgevende verblijfsplek	100				12.5
Verkoeling buiten - stationair	26				6
Verzamelplekken	100				6

Gezond vervoer	Utrechtlaan fietspad	
Actief transport - fietsen	3.75	20
Recreatie en sport - routegebonden	3.75	20
Rustgevende route	0.9375	40
Verkoeling buiten - routegebonden	10	30

Gezonde locatie	Plangebied
Actief transport - wandelen	
Ontmoet 'en route'	
Recreatie en sport - stationair	30
Rustgevende route	30
Rustgevende verblijfsplek	100
Verkoeling buiten - routegebonden	21.875
Verzamelplekken	50

WAGeningen Environmental Research, 2018 - Praktijktool Groene Gezonde Stad

- Scoort het groen op het ene gebouw, tuin of route beduidend beter dan de andere, hoe komt dit, willen we dit aanpassen?

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijnenburg	Bateau	Knollemans
Recreatie en sport - stationair					
Rustgevend uitzicht	12.5	25	12.5		
Verkoeling binnen 's-nachts	24.75	4.375			
Verkoeling binnen overdag	24.75	4.375			
Verzamelplekken	50				

[download](#) [sluiten](#)

Gezonde tuin	Rijnstate	Wonderwoods	Rijnenburg	Bateau	Knollemans
Recreatie en sport - stationair	100				
Rustgevende verblijfsplek	100				12.5
Verkoeling buiten - stationair	26				6
Verzamelplekken	100				6

Gezond vervoer	Utrechtlaan fietspad	
Actief transport - fietsen	3.75	20
Recreatie en sport - routegebonden	3.75	20
Rustgevende route	0.9375	40
Verkoeling buiten - routegebonden	10	30

Gezonde locatie	Plangebied
Actief transport - wandelen	
Ontmoet 'en route'	
Recreatie en sport - stationair	30
Rustgevende route	30
Rustgevende verblijfsplek	100
Verkoeling buiten - routegebonden	21.875
Verzamelplekken	50

WAGeningen Environmental Research, 2018 - Praktijktool Groene Gezonde Stad

- Scoort het groen voor bepaalde gezondheidsaspecten hoger dan voor andere? Kunnen we door een andere inrichting wellicht ook de andere gezondheidsaspecten meer bevorderen?

Gezond gebouw	Rijnstate	Wonderwoods	Rijnenburg	Bateau	Knollemans
Recreatie en sport - stationair					
Rustgevend uitzicht	12.5	25	12.5		
Verkoeling binnen 's-nachts	24.75	4.375			
Verkoeling binnen overdag	24.75	4.375			
Verzamelplekken	50				

Gezonde tuin	Rijnstate	Wonderwoods	Rijnenburg	Bateau	Knollemans
Recreatie en sport - stationair	100				
Rustgevende verblijfsplek	100				12.5
Verkoeling buiten - stationair	26				6
Verzamelplekken	100				6

Gezond vervoer	Utrechtlaan	fietspad
Actief transport - fietsen	3.75	20
Recreatie en sport - routegebonden	3.75	20
Rustgevende route	0.9375	40
Verkoeling buiten - routegebonden	10	30

Gezonde locatie	Plangebied
Actief transport - wandelen	
Ontmoet 'en route'	
Recreatie en sport - stationair	30
Rustgevende route	30
Rustgevende verblijfsplek	100
Verkoeling buiten - routegebonden	21.875
Verzamelplekken	50

© Wageningen Environmental Research, 2018 - Praktijktool Groene Gezonde Stad

Gebruik de tool om met elkaar het gesprek te voeren hoe groen effectiever in te zetten. Ontwikkel verschillende scenario's en bespreek met elkaar de voor- en nadelen.

De ontwerptool Groene Gezonde Stad is een eerste vertaalslag van wetenschappelijke kennis naar de ontwikkel- en ontwerp praktijk in steden. We verwachten de tool in de nabije toekomst door te ontwikkelen en gebruiksvriendelijker te maken. Opmerkingen zijn altijd welkom. Succes ermee!!